

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 611/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kucek & Partners, s. r. o., Námestie Martina Benku 26, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ advokát JUDr. Adrián Kucek, proti postupu generálneho prokurátora Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Pz 228/22/1000 a jeho upovedomeniu z 10. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Pz 228/22/1000 a jeho upovedomením z 10. augusta 2022, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť generálnemu prokurátorovi na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Stred Banská Bystrica (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS: PPZ-174/NKA-ST4-2020 z 11. novembra 2020 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre skutok právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Pre tento skutok bolo následne uznesením vyšetrovateľa z 2. februára 2022 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi vznesené obvinenie.

3. Uznesením Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) pod č. k. 1 Kv 79/20/6600-75 z 31. marca 2022 bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietnutá.

4. Pretože sa sťažovateľ nestotožnil s právnymi a so skutkovými závermi krajskej prokuratúry obsiahnutými v jej uznesení z 31. marca 2022 podal proti tomuto rozhodnutiu 29. júna 2022 mimoriadny opravný prostriedok adresovaný generálnemu prokurátorovi, ktorým navrhoval zrušiť právoplatné rozhodnutie v prípravnom konaní t. j. domáhal sa postupu podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

5. Generálny prokurátor označený návrh sťažovateľa vyhodnotil ako nedôvodný, keďže nezistil sťažovateľom tvrdené a ani iné porušenie zákona rozhodnutiami vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry. O týchto zisteniach generálny prokurátor sťažovateľa upovedomil listom č. k. IV/1 Pz 228/22/1000-6 z 10. augusta 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v prvom rade upriamil pozornosť ústavného súdu na skutočnosť, že z formulácie skutkovej vety v uznesení o začatí trestného stíhania (tzv. vo veci podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku) bolo zrejmé, že vyšetrovateľ v čase jeho vydania mal konkrétne poznatky o páchatel'och trestnej činnosti, ktorých vedel identifikovať. Z obsahu skutkovej vety je podľa sťažovateľa nepochybné, že bol jednoznačne a nezameniteľne označený už v čase vydania tohto uznesenia, napriek tomu, že nie je uvedené jeho meno, priezvisko, prípadne adresa. Vyšetrovateľ ho v uznesení o začatí trestného stíhania označil ako osobu vystupujúcu ako [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len [REDACTED]). Inými slovami ako osobu neznámeho páchatel'a. Z obsahu dôkazov zabezpečených ku dňu vydania uznesenia podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku však jednoznačne vyplýva, že takouto osobou mohol byť jedine a len sťažovateľ.

7. Napriek tomuto faktu vyšetrovateľ viedol trestné stíhanie viac ako 15 mesiacov proti „*neznámemu páchatel'ovi*“, ktorého označil ako osobu v rozhodnom období zastávajúcu pozíciu [REDACTED]. Vyšetrovateľ zabezpečoval množstvo dôkazov, ktoré mali potvrdzovať podozrenia voči sťažovateľovi a ďalšej osobe zo spáchania trestného činu. Vytváral tak reťaz len takých dôkazov, ktoré potvrdzovali podozrenie vyplývajúce z obsahu trestného oznámenia bez tohto, aby bola zabezpečená kontradiktórnosť trestného konania.

8. Z dôvodu postupu vyšetrovateľa nemohol sťažovateľ v rámci vykonaných procesných úkonov uplatňovať svoje práva. Je toho názoru, že je neprípustné viesť trestné stíhanie vo veci pri splnení podmienok podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda so zjavným a jednoznačne špecifikovaným a nezameniteľne známym páchatel'om bez tohto, aby zároveň bolo vznesené obvinenie tejto osobe. Nerešpektovanie uvedeného postupu reálne znamená, že sťažovateľ síce bol materiálne obvinený, ale formálne nie, čím sa mu bránilo uplatňovať procesné práva obvineného. Trestné stíhanie vo veci nesmie slúžiť na to, aby po nezameniteľnej identifikácii osoby páchatel'a vyšetrovateľ mu zámerne nevzniesol obvinenie, vykonával dôkazy len preto, aby ho zbavil možnosti uplatňovať procesné práva obvineného v zmysle Trestného poriadku.

9. Postupom vyšetrovateľa tak došlo k porušeniu práva sťažovateľa na účinné uplatnenie obhajoby.
10. Podľa sťažovateľa je prekvapujúce, že generálny prokurátor tento ústavne neudržateľný postup vyšetrovateľa (schválený krajskou prokuratúrou) nevytkol a nevyvodil z tohto právne dôsledky pri posudzovaní dôvodnosti návrhu sťažovateľa na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.
11. Sťažovateľ tvrdí, že je potrebné odmietnuť úvahy, ktoré generálny prokurátor naznačuje napadnutom upovedomení, že postup vyšetrovateľa spočívajúci v oddiaľovaní rozhodnutia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku bol legitímny, keďže v uznesení o začatí trestného stíhania nebolo uvedené meno a priezvisko obvineného sťažovateľa. Takéto zjednodušené konštatovanie generálneho prokurátora môže byť dôsledkom zrejmého (až markantného) nepochopenia argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku alebo snahou účelovo zľahčiť nezákonný postup vyšetrovateľa, a tým si zabezpečiť lepšiu východiskovú pozíciu pri odôvodnení napadnutého upovedomenia.
12. Názor generálneho prokurátora je podľa presvedčenia sťažovateľa nesprávny a ústavne neudržateľný. Jeho prijatím by orgány činné v trestnom konaní boli oprávnené viesť trestné stíhanie vo veci (za podmienky, že by v uznesení o začatí trestného stíhania explicitne neidentifikovali páchatel'a menom a priezviskom), zabezpečovať dôkazy v neprospech páchatel'a bez toho, aby mu boli priznané práva obvineného, a to v podstate po neobmedzene dlhý čas. Tento záver je však nelogický a iracionálny vo vzťahu k základným procesným pravidlám trestného konania a ako taký aj s ustálenou rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít.
13. Podľa názoru sťažovateľa ak by aj bol akceptovaný záver generálneho prokurátora, nie je potom zrejmé, z akého dôvodu nevytkol vyšetrovateľovi skutočnosť, že aj napriek tomu, že v čase vydania uznesenia o začatí trestného stíhania z obsahu zabezpečených dôkazov disponoval vedomosťou o mene a priezvisku podozrivej osoby – sťažovateľa, uvedené nepreniesol do samotného uznesenia. Predmetná skutočnosť v kontexte úvah generálneho prokurátora potom iba potvrdzuje účelové konanie vyšetrovateľa vo vzťahu k oddialeniu vznesenia obvinenia sťažovateľovi.
14. Intenzita ústavnej neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia je podľa sťažovateľa o to evidentnejšia, že okrem porušenia čl. 50 ods. 3 ústavy došlo aj k nemenej podstatnému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, a to v priamej príčinnej súvislosti s tým, že generálny prokurátor konal v rozpore s povinnosťou poskytnúť sťažovateľovi také odôvodnenie rozhodnutia, ktoré dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania.
15. Sťažovateľ zvýraznil, že orgány činné v trestnom konaní neposkytli sťažovateľovi jasné a zrozumiteľné vysvetlenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok.
16. Napadnuté upovedomenie je podľa sťažovateľa v konkrétnom prípade nepreskúmateľné najmä z dôvodu, že generálny prokurátor nedal odpoveď na otázky, (i) či konanie vyšetrovateľa spočívajúce v oddialení vydania uznesenia o vznesení obvinenia bolo v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, (ii) v čom malo spočívať porušenie povinnosti na strane sťažovateľa, ktorého následkom bolo vedenie trestného stíhania voči jeho osobe, (iii) či formalistický postup vyšetrovateľa a prokurátora krajskej prokuratúry pri odôvodňovaní ich uznesení bol v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy a v neposlednom rade sa generálny prokurátor relevantným spôsobom nevysporiadal s námietkou, že (iv) vyšetrovateľ uvádza v skutkovej vete uznesenia o vznesení obvinenia nesprávne skutkové tvrdenie, ktoré podľa názoru sťažovateľa má vplyv na právne posúdenie jeho konania.

17. Sťažovateľ tvrdí, že vyšetrovateľ v skutkovej vete uznesenia o vznesení obvinenia uvádza nesprávny dátum pojednávania, na ktorom došlo k vyhláseniu sudcovskej koncentrácie v súvisiacom civilnom konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 5C/95/2012, pritom časová následnosť predmetného termínu pojednávania a podpisu zmluvy o právnom zastupovaní ■■■■■ tvorí ťažiskovú argumentáciu vo vzťahu k dôvodnosti uznesenia o vznesení obvinenia. Preto nesprávne uvedený dátum, ku ktorému došlo k vyhláseniu sudcovskej koncentrácie, značne spochybňuje vyšetrovateľom prezentované závery. Argumentáciu generálneho prokurátora v tejto súvislosti sťažovateľ považuje za nerelevantnú, ktorej cieľom bolo účelovo sa vyhnúť zodpovedaniu sťažovateľom nastolenej otázky. Odôvodnenie generálneho prokurátora podľa názoru sťažovateľa vychádza zo zjavného nepochopenia inštitútu sudcovskej koncentrácie civilného sporového konania. Skutočnosť, že zmluva bola podpísaná pred pojednávaním, na ktorom došlo k vyhláseniu sudcovskej koncentrácie, sama osebe spochybňuje orgánmi činnými v trestnom konaní prezentované závery o neopodstatnenosti a zbytočnosti zakontrahovania externého právneho zástupcu. Sťažovateľ zastáva názor, že generálny prokurátor sa so zásadnými námietkami, resp. argumentmi sťažovateľa vysporiadal len povrchno a nedostatočne.

18. V súvislosti s absenciou náležitej právnej úvahy vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry, čo sa týka dokazovanej skutočnosti, sťažovateľ považuje odôvodnenie generálneho prokurátora za nesprávne, pretože žiadnym spôsobom nereflektuje uplatnenú argumentáciu. Bolo namieste, aby sa generálny prokurátor vysporiadal s námietkami sťažovateľa tak, aby odôvodnenie jeho upovedomenia zahŕňalo preskúmateľnú skutkovú a právnu argumentáciu.

19. Sťažovateľ napokon uzavrel, že bolo povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní poskytnúť osobe, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, dostatočný priestor na uplatnenie jej obhajobných práv za kumulatívneho splnenia podmienky vo svojich rozhodnutiach zrozumiteľne a presvedčivo vyjadriť vlastné hodnotenie k obvinenými uplatňovaným prvkom práva na obhajobu. Ak v odôvodnení rozhodnutí absentuje vlastné vyjadrenie (a teda vyhodnotenie) týkajúce sa zásadných námietok obvineného, vzniká tak celková „nerovnováha“ konania, ktorá je nezlučiteľná so zásadou spravodlivého procesu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Pz 228/22/1000 a jeho upovedomením z 10. augusta 2022, ku ktorému malo dôjsť nedostatočným vysporiadaním sa generálneho prokurátora s argumentáciou sťažovateľa uplatnenou v mimoriadnom opravnom prostriedku podanom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

21. Vo vzťahu k právomoci ústavného súdu podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu upovedomenie generálneho prokurátora, ktorým nevyhovelo návrhu obvineného na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd poukazuje na svoju recentnú rozhodovaciu činnosť, v ktorej predstavil základné ústavnoprávne východiská, ktoré je nevyhnutné zobrať na zreteľ pri prieskume podstaty vznesenia obvinenia v prípravnom konaní zo strany obvinených. V tejto súvislosti vo veci sp. zn. IV. ÚS 212/2022 zdôraznil, že právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade

prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť má byť podávaná až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

22. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti/právomoci ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie (pozri tiež I. ÚS 433/2022).

23. Pokiaľ sa sťažovateľ už v tomto štádiu trestného konania z dôvodov uvedených v podanej ústavnej sťažnosti v podstate domáha revízie postupu a určenia skutkových a právnych dôvodov, ktoré viedli k vzneseniu obvinenia, ústavný súd už v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09).

24. Aplikujúc uvedené tézy na prípad sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že napriek tomu, že argumentácia sťažovateľa je zjavne racionálna a logická, dokonca opretá o judikát všeobecného súdu (uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2To/13/2015 z 26. marca 2015, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 19/2016), ktorého záver v okolnostiach aktuálnej veci nie je žiaden dôvod akokoľvek spochybňovať, ústavný súd ju nepovažuje za spôsobilú prijať rozhodnutie v prospech sťažovateľa, t. j. vyhovieť ústavnej sťažnosti.

25. V zmysle uvedeného judikátu je neprípustné viesť trestné stíhanie len „vo veci“ pri splnení podmienok (aj) § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda so zjavným a jednoznačne špecifikovaným

a nezameniteľne známym páchatelom, eventuálne tiež označeným v uznesení o začatí trestného stíhania menom, priezviskom, prípadne aj adresou bydliska, bez toho, aby zároveň bolo vznesené aj obvinenie tejto osobe.

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstate tvrdí, že podmienky na vznesenie mu obvinenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku boli splnené už v čase začatia trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku, a teda nebol dôvod „nevzniesť“ mu obvinenie. Podľa názoru ústavného súdu však ide o otázku, ktorá nemusí byť tak celkom jednoznačná, ako to sťažovateľ zo svojho pohľadu prezentuje. Ústavný súd nedisponuje právomocou pre posúdenie tejto skutočnosti, pretože nie je súdom skutkovým. Nemá oprávnenie zabezpečovať a hodnotiť dôkazy smerujúce k zisteniu, či sťažovateľ bol v čase začatia trestného stíhania dostatočne „konkretizovaný“ a ak sa takého dôkazy v príslušnom spise nachádzajú, ústavný súd ich nemôže prehodnocovať v komparácii s ich hodnotením k tomu oprávneným orgánom činným v trestnom konaní. Na to sú príslušným procesnoprávnym predpisom (konkrétne Trestným poriadkom) povolané a na to „uspôsobené“ práve orgány činné v trestnom konaní a všeobecné súdy. Ak by ústavný súd skúmal a hodnotil splnenie týchto podmienok, neprípustne by si atrahoval (prevzal) oprávnenia, ktoré mu neprináležia.

27. Za týchto okolností nie je daná právomoc ústavného súdu vo vzťahu k námietkam vneseným sťažovateľom proti napadnutému upovedomeniu generálneho prokurátora, keďže s ním spojené relevantné otázky budú spôsobilým predmetom skúmania v ďalšom štádiu trestného konania po skončení konania prípravného a po prípadnom podaní obžaloby.

28. Ústavný súd si je vedomý aj tej skutočnosti, že ústavnou sťažnosťou napadnuté upovedomenie generálneho prokurátora nebude v prípade jeho nesprávnosti alebo dokonca nezákonnosti (ak ho za také vyhodnotí oprávnený orgán verejnej moci) predmetom formálnej kasácie (čoho sa sťažovateľ ústavnou sťažnosťou domáha), avšak v ďalšom priebehu trestného konania v prípade zistenia nesprávnosti jeho záverov (napr. aj s následkom zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa – najmä namietaného základného práva na obhajobu) budú jeho účinky eliminované, a to je v tejto chvíli z hľadiska požadovanej materiálnej ochrany základných práv sťažovateľa podstatné.

29. V konečnom dôsledku opodstatnenosť očakávania takého postupu a výsledku (opäť so zdôraznením, že len ak bude zistené adekvátne porušenie zákona) dokazuje práve už uvedený judikát R 19/2016, ktorý ochranu v uvedenom zmysle poskytol.

30. Všetky uvedené závery sa rovnakou mierou vzťahujú aj na ďalšie námietky sťažovateľa, ktorými spochybnil dostatočnosť odôvodnenia upovedomenia generálneho prokurátora, t. j. či boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý je sťažovateľ stíhaný (konkrétne v čom malo spočívať porušenie povinnosti na strane sťažovateľa, ktorého následkom bolo vedenie trestného stíhania voči jeho osobe), ako aj odôvodnenia k nesprávnosti skutkových tvrdení uvedených vyšetrovateľom v skutkovej vete uznesenia o vznesení obvinenia, ale aj k prípadnému formalizmu vyšetrovateľa a prokurátora krajskej prokuratúry pri odôvodňovaní ich uznesení.

31. V tejto súvislosti je osobitne potrebné uviesť, že vznesenie obvinenia je dôležitým procesným úkonom, pretože týmto úkonom sa proti určitej osobe začína trestné stíhanie za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom, a súčasne sa určuje aj jej procesné postavenie v trestnom konaní ako obvineného. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd

zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií, najmä pokiaľ ide o zásah do osobnej slobody sťažovateľa väzbou), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje.

32. Ústavný súd teda v okolnostiach danej veci konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v tzv. prípravnom konaní, v ktorom sa sťažovateľ má príležitosť brániť proti vznesenému obvineniu spôsobom dostupným v jednotlivých fázach a štádiách trestného konania, pričom o dôvodnosti, a teda aj zákonnosti a ústavnosti jeho trestného stíhania meritórne zatiaľ všeobecný súd nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po eventuálnom podaní obžaloby) ako obžalovanému právne účinným spôsobom namietat' porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou vrátane ním označených práv (I. ÚS 107/2022). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku (I. ÚS 756/2016, I. ÚS 619/2016, IV. ÚS 612/2018, I. ÚS 77/2019).

33. Inými slovami, sťažovateľ sa naďalej bráni proti vznesenému obvineniu v prebiehajúcom proti nemu vedenom trestnom konaní a čiastkovým prvkom takého obranného postupu bola sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia a návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní. Využitím týchto opravných prostriedkov sa síce nezmenilo postavenie sťažovateľa v jeho prospech, avšak k meritórnemu rozhodnutiu v prípravnom konaní vo vzťahu k sťažovateľovi dosiaľ nedošlo. Ak by sa prípravné konanie ukončilo podaním obžaloby, súd má možnosť eliminovať už v úvode ním vedeného konania procesné nedostatky prípravného konania brániace ďalšiemu postupu v konaní proti obvinenému, najmä z hľadiska porušenia práv obhajoby, a v takom prípade obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi.

34. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne dodáva, že možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reťazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s už naznačenými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (k tomu pozri napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022).

35. Ústavný súd nad rámec už uvedených skutočností upozorňuje, že nie je možné vylúčiť ani takú možnosť, že vybavenie návrhu obvineného na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku zo strany generálneho prokurátora môže byť za určitých špecifických okolností predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu (napr. ak sa takým návrhom odmietne generálny prokurátor zaoberať bez zákonného dôvodu, pozn.), aj v takom prípade však zostávajú aktuálne už uvedené východiská, v zmysle ktorých tak nebude možné túto právomoc ústavného súdu z dôvodu princípu subsidiarity uplatniť smerom k preskúmaniu dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti či postupu orgánov činných v trestnom konaní v tomto smere.

36. Vo vzťahu k upovedomeniu generálneho prokurátora tak ústavný súd v prejednávanej veci v tejto súvislosti konštatuje, že tento svoju povinnosť vo vzťahu k návrhu sťažovateľa na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, t. j. povinnosť zákonom ustanoveným postupom sa takýmto návrhom zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť, splnil, keď návrh preskúmal, vyhodnotil spôsobom nesignalizujúcim svojvôľu a svoje závery sťažovateľovi oznámil (porov. I. ÚS 519/2020).

37. Z už uvedených dôvodov tak bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť s poukazom na § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže v tomto štádiu trestného konania nemá ústavný súd právomoc na jej prerokovanie.

38. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 3. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu